

Monitor BoekStart in de kinderopvang

Landelijke analyse 2022: wat valt op?

Auteurs

DESAN Research Solutions: Jonneke Heesterbeek

Met medewerking van

Stichting Lezen: Nicolien de Pater, Julienne van den Heuvel en Adriaan Langendonk.

In opdracht van

© Stichting Lezen

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen (Stichting Lezen/KB | nationale bibliotheek).

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van de auteurs en opdrachtgevers worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.

Amsterdam, december 2023

Inleiding

Voorwoord

Sinds 2015 wordt de Monitor BoekStart in de kinderopvang uitgevoerd. Deze Monitor wordt, in opdracht van Stichting Lezen en KB | nationale bibliotheek - vanuit het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen - inhoudelijk samengesteld door onderwijsbureau Sardes en technisch uitgevoerd door onderzoeksbureau DESAN Research Solutions. Via een online rapportageportal en voorgeselecteerde rapportages kunnen bibliotheken en locatiemanagers landelijke en instellingspecifieke resultaten inzien. Dit biedt hun de mogelijkheid om actief aan de slag te gaan met leesbevordering.

Respons

Naast het aantal bibliotheken (63), is in 2022 het aantal bibliotheekmedewerkers (69) en voorleescoördinatoren (792) gedaald ten opzichte van 2021 (65 bibliotheken, 79 bibliotheekmedewerkers en 814 voorleescoördinatoren). Het aantal pedagogisch medewerkers (3194) en het aantal kinderopvanglocaties (1018) is hoger dan ooit (in 2021: respectievelijk 2566 en 974 (Zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023').

Trend

In deze rapportage worden de ontwikkelingen vanaf 2017 en de verschillen tussen dagopvang- en peuteropvanglocaties beschreven. Daarnaast wordt er gekeken naar verdere verbanden, bijvoorbeeld naar de mogelijke relatie van de activiteiten van pedagogisch medewerkers met de duur van de deelname aan BoekStart in de kinderopvang en de aanwezigheid van een voorleescoördinator. Net als in voorgaande jaren is deze analyse uitgevoerd door DESAN Research Solutions. In het rapport genoemde verschillen (tussen metingen of tussen groepen binnen een meting) zijn significant, tenzij anders wordt vermeld.²

---

¹ In 2021 en 2022 lijkt het aantal kinderopvanglocaties te zijn gestegen en het aantal bibliotheken te zijn gedaald ten opzichte van de periode voor corona (2015-2019), maar voorafgaand aan de meting 2021 is de Monitor van een grote update voorzien. Tot en met 2020 konden bibliotheken data verzamelen voor elke mogelijke bibliotheek of locatie en vanaf 2021 (na de update) kunnen er alleen data worden verzameld voor basisbibliotheken en kinderopvanglocaties die geregistreerd staan in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Hierdoor kunnen de aantallen van 2021 en 2022 afwijken van daarvoor.

² $p < .05$: de waarschijnlijkheid dat een gevonden verschil toevallig is, is kleiner dan 5 procent.

Ontwikkelingen

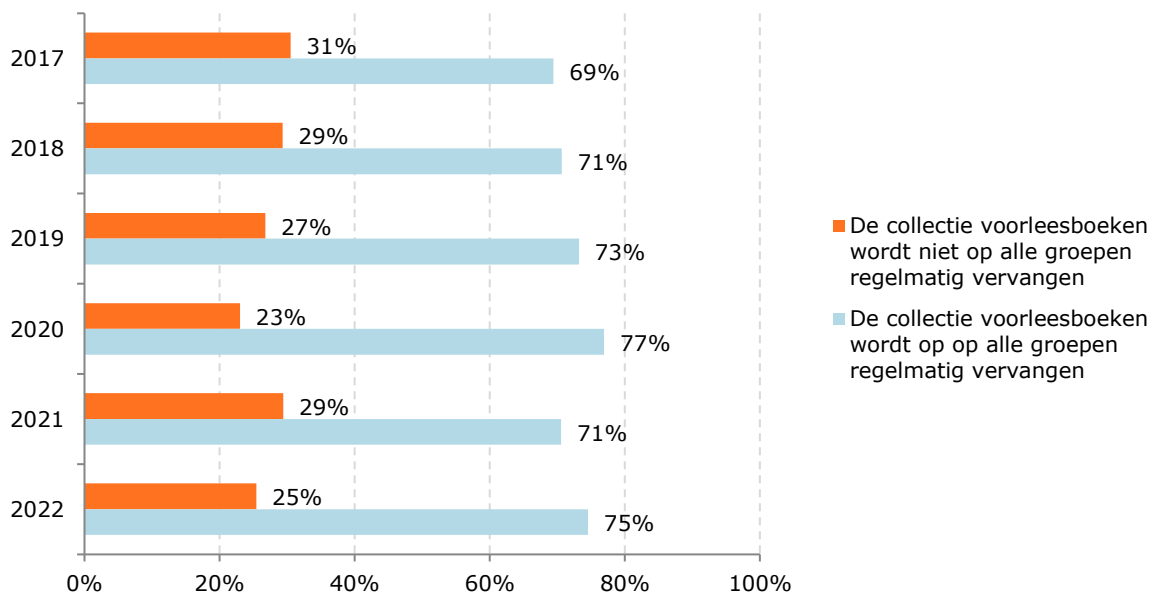
De ontwikkelingen met betrekking tot de instellingen (op basis van de data van de locatiemanagers/voorleescoördinatoren), de activiteiten van pedagogisch medewerkers en de omgang met laagtaalvaardige ouders.

Locaties

In vergelijking met 2019 zijn er in 2020, 2021 en 2022 minder locaties met een voorleescoördinator (85% in 2022). Verder beschikt in 2022 62 procent van de locaties over een voorlees-/mediaplan, deze wordt door 80 procent uitgevoerd in de voorleespraktijk en voor 69 procent jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld. Het evalueren en bijstellen van het voorlees-/mediaplan wordt dit jaar significant vaker gedaan (69%) dan in 2021 (58%) (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023').

Als we kijken naar de ontwikkelingen met betrekking tot de kinderopvanginstellingen (op basis van de data van de locatiemanagers/voorleescoördinatoren), is in de afgelopen drie jaar op veel punten ongeveer dezelfde verdeling te zien. Bij het regelmatig vervangen van de collectie voorleesboeken is wel een significant verschil te zien bij de vergelijking van 2021 en 2022. In 2022 werd dit vaker gedaan (75%) dan in 2021 (71%). In 2020 werd de collectie nog op 77 procent van de locaties regelmatig vervangen, mogelijk heeft corona iets te maken met de afname in 2021 (Grafiek 1).

Grafiek 1 **Vervangen collectie voorleesboeken**

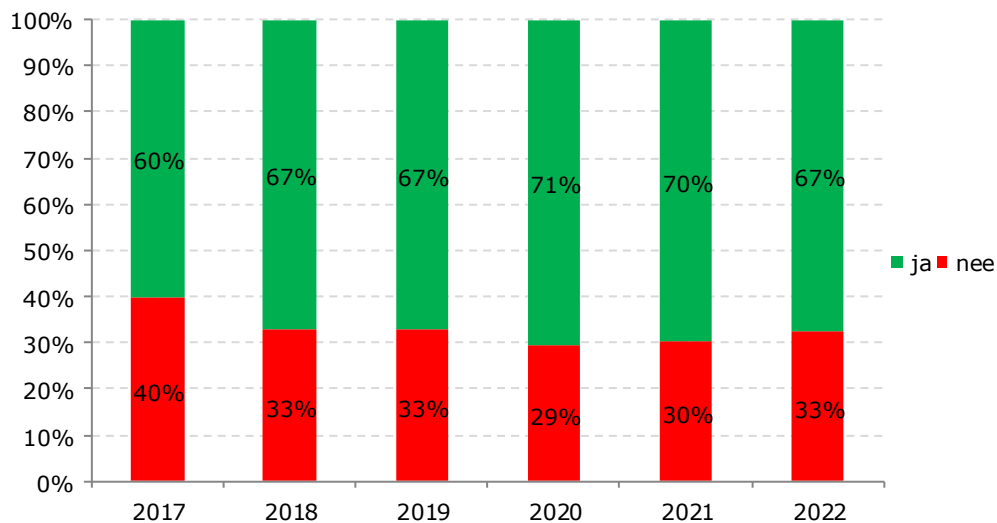
Pedagogisch medewerkers

Voor 78 procent van de pedagogisch medewerkers is voorlezen minstens een paar keer per week een vast programmaonderdeel op de groep. In vergelijking met 2021 komt het in 2022 minder vaak voor dat pedagogisch medewerkers minstens een paar keer per week spontaan voorlezen buiten het vaste programma (70% in 2022 t.o.v. 74% in 2021). Het percentage pedagogisch medewerkers dat minimaal een paar keer per week voorleest aan een klein groepje kinderen (73% in 2022 t.o.v. 77% in 2021) of aan individuele kinderen (59% in 2022 t.o.v. 64% in 2021) is ook significant afgenomen (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023').

Omgang met laagtaalvaardige ouders

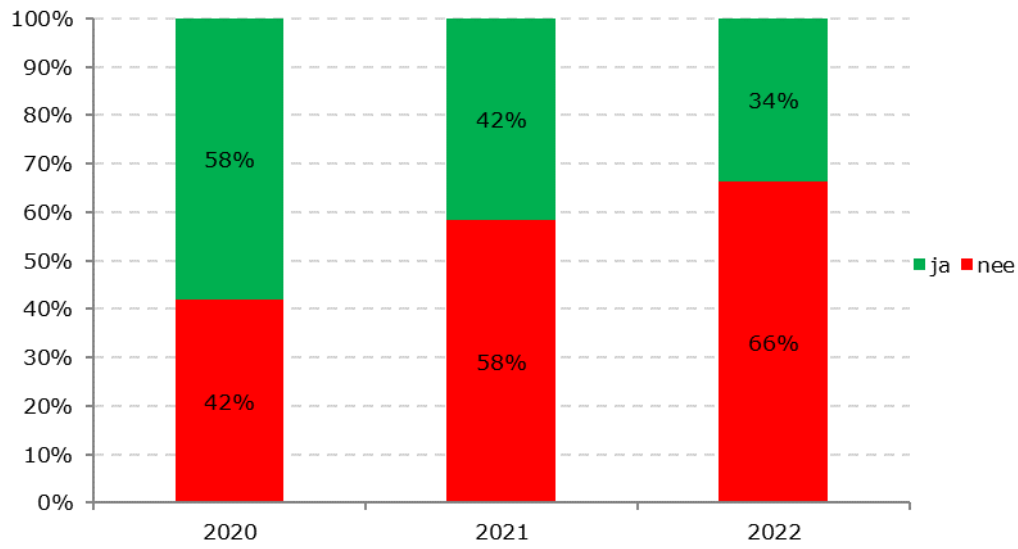
Het percentage locaties waar afspraken worden gemaakt met betrekking tot laagtaalvaardige ouders verschilt in 2022 niet significant van 2021 (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023'). Maar pedagogisch medewerkers weten in 2022 minder vaak hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen herkennen (67%) en hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen ondersteunen bij het voorlezen thuis (34%) dan in 2021 (70% en 42%) (Grafiek 2 en Grafiek 3). Ook het percentage pedagogisch medewerkers dat zegt laagtaalvaardige ouders soms of vaak te ondersteunen bij het voorlezen thuis in 2022 duidelijk lager (32%) dan in 2021 (43%) (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023').

Grafiek 2 **Weet je hoe je laagtaalvaardige ouders kunt herkennen?**

Grafiek 3

Weet je hoe je laagtaalvaardige ouders kunt ondersteunen bij het voorlezen thuis?³

³ In grafiek 9 worden de jaren 2017 tot en met 2019 niet getoond, omdat deze vraag in die meetjaren nog niet werd gesteld.

Landelijke resultaten

De landelijke resultaten over het beleid, de samenwerking en de activiteiten van bibliotheken en kinderopvanglocaties en een vergelijking tussen peuteropvang- en dagopvanglocaties.

Beleid, samenwerking, activiteiten bibliotheken

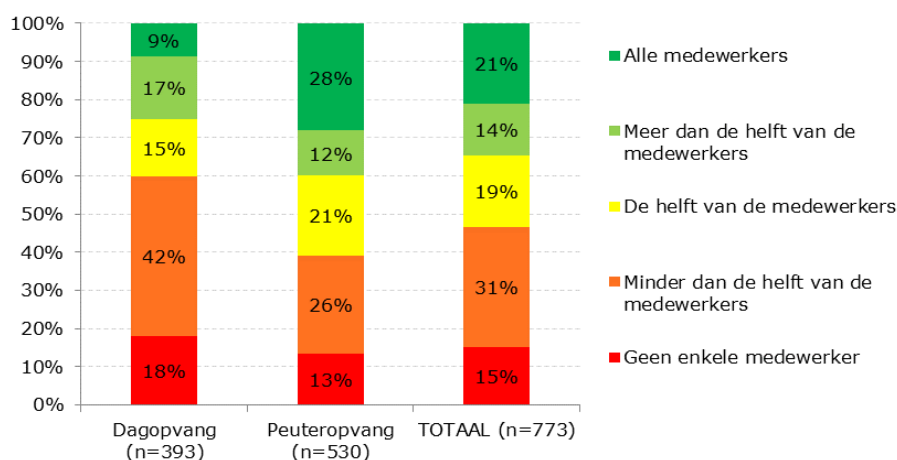
Bij de meeste bibliotheken is BoekStart in de kinderopvang opgenomen in het beleid van de bibliotheek (91%). Bij alle bibliotheken is een medewerker specifiek verantwoordelijk voor BoekStart in de kinderopvang (100%), met (70%) of zonder (30%) expliciet daarvoor bestemde personeelsuren.

Beleid, samenwerking, activiteiten kinderopvanglocaties

De collecties worden op ruim driekwart van de locaties (78%) minstens een paar keer per jaar aangevuld of gewisseld. Dit wordt op de peuteropvang vaker gedaan (79%) dan op de dagopvang (76%). Bijna twee derde van de deelnemende locaties heeft een voorlees-/mediaplan (63%) en bij 16 procent van de locaties is dat in voorbereiding. Als het plan aanwezig is, wordt het in tachtig procent van de gevallen uitgevoerd in de voorleespraktijk. In de peuteropvang gebeurt dit vaker (83%) dan in de dagopvang (76%). In ruim twee derde van de gevallen wordt het voorlees-/mediaplan jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld (69%).

Bij slechts iets meer dan een kwart van de locaties die vallen onder peuteropvang zijn alle pedagogisch medewerkers getraind in interactief voorlezen (28%), bij de dagopvang is dat percentage nog lager (9%) (Grafiek 4).

Grafiek 4 **Aandeel pedagogisch medewerkers getraind in interactief voorlezen⁴**

Locaties die vallen onder de categorie peuteropvang hebben in vergelijking met dagopvang vaker op alle groepen een uitnodigende voorleeshoek (73% vs. 51%) en een collectie voorleesboeken die regelmatig wordt vervangen (78% vs. 67%), waar de kinderen zelf bij kunnen (85% vs. 68%) en die duidelijk zichtbaar en frontaal wordt gepresenteerd (77% vs. 57%).

De meeste locaties hebben op alle groepen passende collecties voor elk van de leeftijdsgroepen (93%) en themacollecties (89%). Op peuteropvanglocaties en dagopvanglocaties komt dit ongeveer even vaak voor. De collecties worden ook op ruim driekwart van de locaties (78%) minstens een paar keer per jaar aangevuld of gewisseld. Dit wordt op de peuteropvang vaker

⁴ Omdat sommige locaties vallen onder dagopvang en peuteropvang, tellen de n van de dagopvang en de n van de peuteropvang niet op tot de totale n.

gedaan (79%) dan op de dagopvang (76%) (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023').

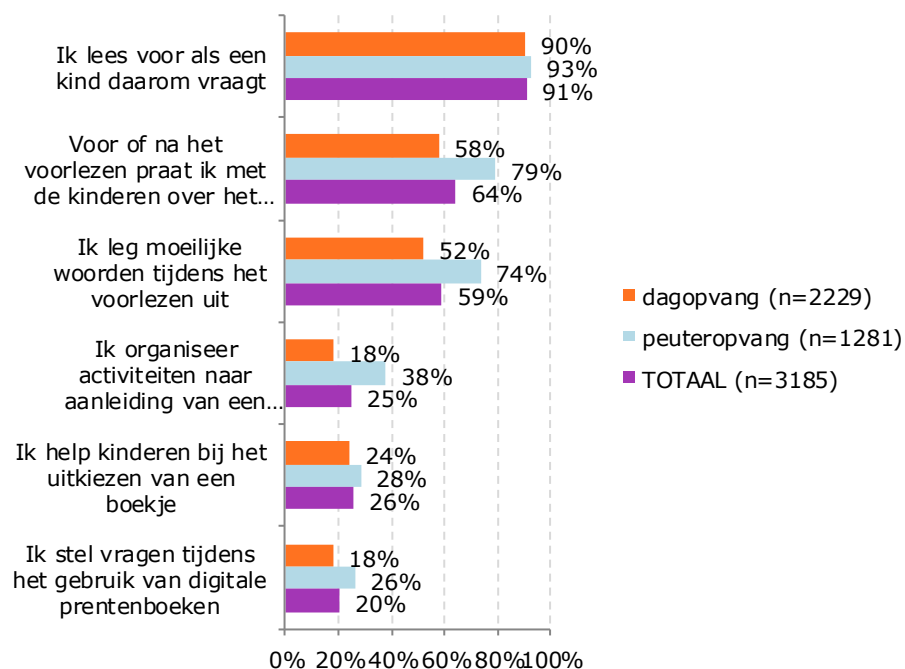
Twee derde van de pedagogisch medewerkers zegt te weten hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen herkennen (67%) en een derde zegt te weten hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen ondersteunen bij het voorlezen thuis (34%), bij peuteropvanglocaties weten ze dit vaker (76% en 47%) dan bij dagopvanglocaties (63% en 28%) (niet in grafiek).

Activiteiten pedagogisch medewerkers

Voorlezen is voor slechts 55 procent van de pedagogisch medewerkers dagelijks een vast programma-onderdeel op de groep. In de peuteropvang is voorlezen vaker een vast programma-onderdeel op de groep (66%) en wordt er vaker spontaan voorgelezen buiten het vaste programma (29%) dan in de dagopvang (50% en 25%). In de peuteropvang leest men daarnaast ook vaker voor aan de hele groep (45%) of een klein groepje kinderen (36%) dan in de dagopvang (36% en 28%). In de dagopvang leest 21 procent van de pedagogisch medewerkers dagelijks voor aan de babygroep (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023')⁵.

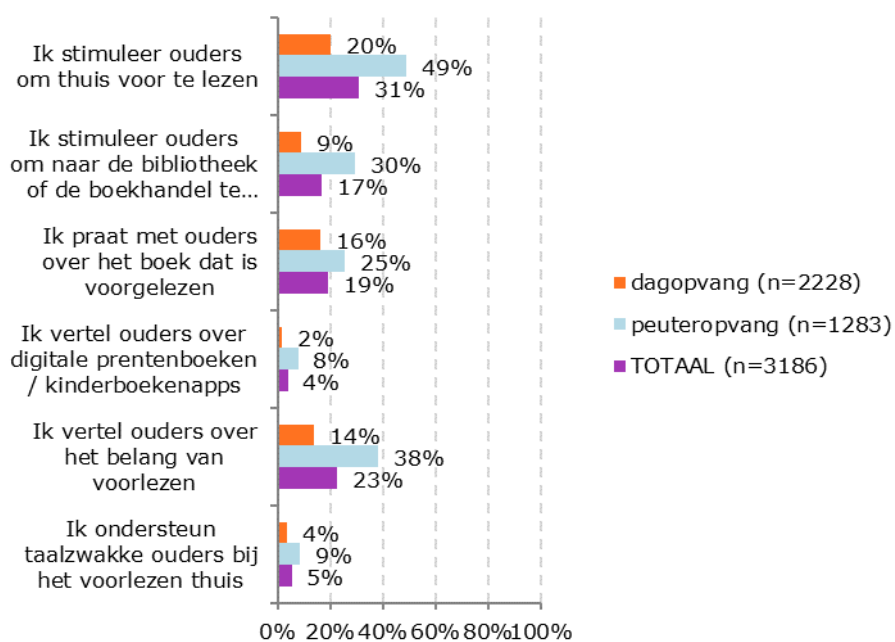
De getoonde activiteiten met betrekking tot voorlezen (Grafiek 5), het ondersteunen van ouders bij het voorlezen (Grafiek 6) en de manier waarop kinderen omgaan met het voorlezen komen in de peuteropvang vaker voor dan in de dagopvang. Alleen het zelf pakken van boekjes en het zelf vragen om voorgelezen te worden komt in de dagopvang vaker voor dan in de peuteropvang. In de peuteropvang laten kinderen boekjes vaker aan hun ouders zien (11%) en stellen kinderen vaker vragen over de voorgelezen boekjes (18%) dan in de dagopvang (5% en 12%) (Grafiek 7 Grafiek 7).

Grafiek 5 **Activiteiten pedagogisch medewerkers (% 'vaak' of 'altijd')**

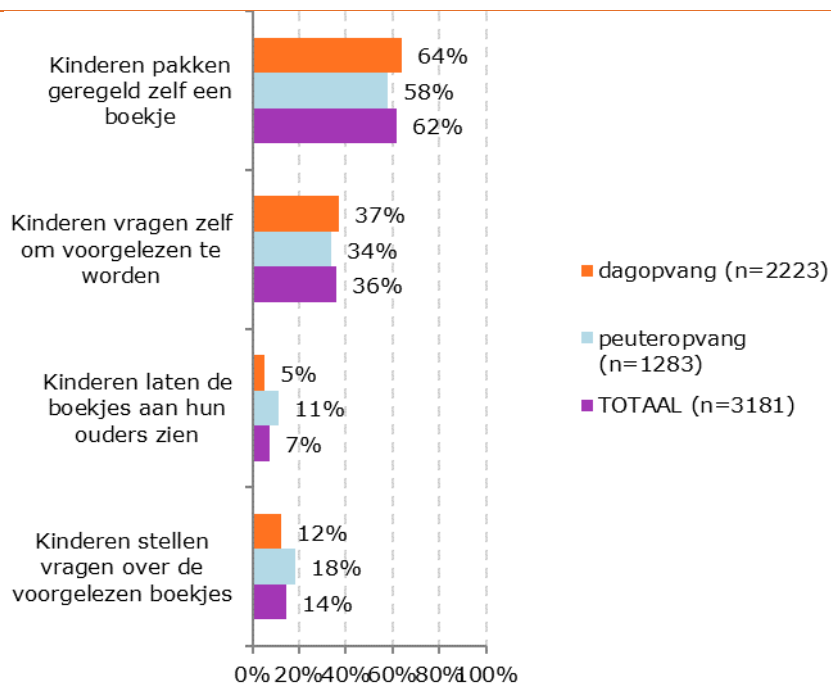

⁵ De data van de peuteropvang wordt hier niet besproken, omdat de vraag in deze groep niet relevant is.

Grafiek 6 **Activiteiten pedagogisch medewerkers (% 'vaak')**

Grafiek 7 **Activiteiten kinderen (% 'meer dan de helft' of 'alle')**

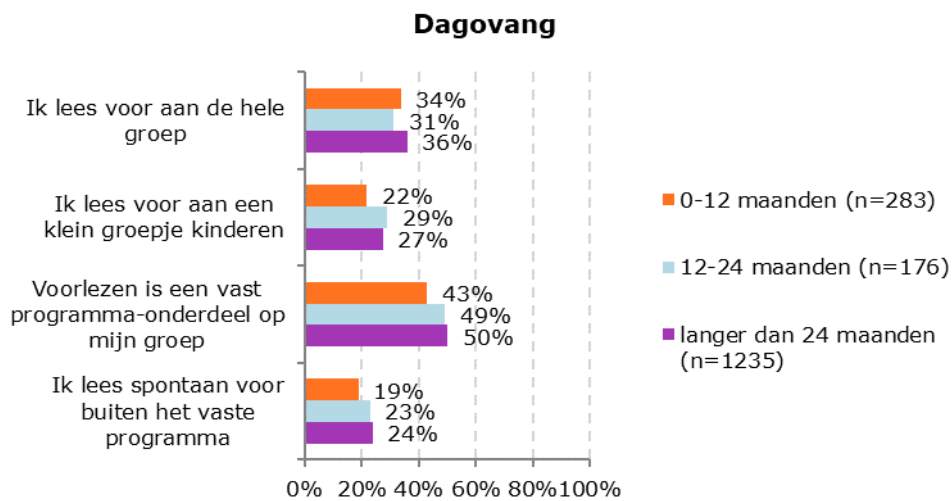
Verbanden

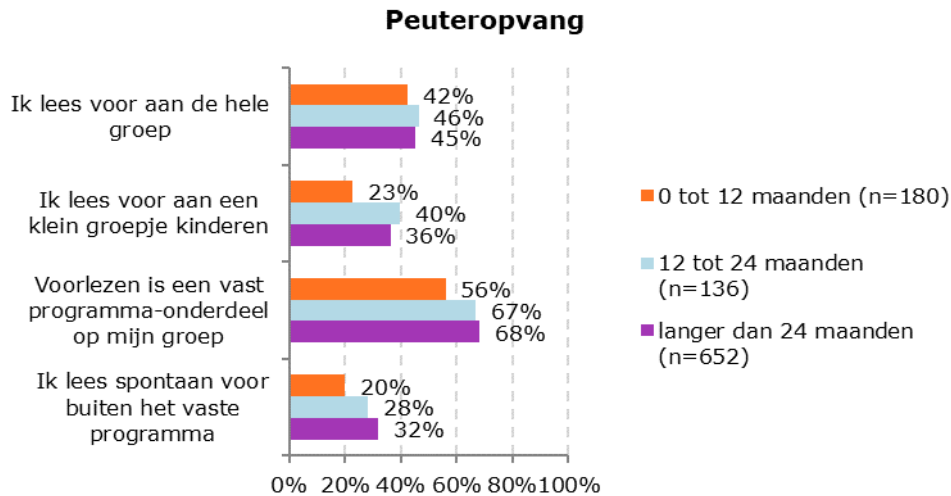
De verbanden tussen de duur van de deelname aan BoekStart, het beleid door de aanwezigheid van een voorleescoördinator (en de activiteiten van de pedagogisch medewerkers.

Duur deelname BoekStart

Bij zowel dagopvang- als peuteropvanglocaties wordt het voorlezen aan een klein groepje kinderen vaker dagelijks gedaan op locaties die een tot twee jaar meedoen aan BoekStart in de kinderopvang. Pedagogisch medewerkers van locaties die langer of korter deelnemen aan BoekStart, lezen minder vaak voor aan een klein groepje kinderen. Overige activiteiten met betrekking tot voorlezen worden over het algemeen vaker gedaan, naarmate men langer deelneemt aan BoekStart (Grafiek 8 en Grafiek 9).

Grafiek 8 **Activiteiten PM'ers naar duur deelname BoekStart – dagopvang (% 'dagelijks')**

Aanwezigheid voorleescoördinator en teamoverleg over leesbevordering

Op ruim de helft van de locaties met voorleescoördinator zijn pedagogisch medewerkers getraind in het werken met digitale prentenboeken (53%) en op 3 procent zijn dat alle medewerkers. Op locaties zonder voorleescoördinator zijn op slechts 36 procent van de locaties pedagogisch medewerkers getraind in het werken met digitale prentenboeken (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023').

Bij dagopvanglocaties is voorlezen significant vaker dagelijks een vast programma-onderdeel op de groep (52% t.o.v. 47%) en wordt significant vaker dagelijks voorgelezen aan de hele groep (38% t.o.v. 33%) als minstens de helft van de pedagogisch medewerkers getraind is in interactief voorlezen. Deze verschillen zijn niet gevonden bij peuteropvanglocaties. Bij peuteropvanglocaties waar minstens de helft van de pedagogisch medewerkers getraind is in interactief voorlezen, worden kinderen vaker dagelijks uitgenodigd om zelf een boekje te lezen of bekijken (55% t.o.v. 45%) en wordt vaker dagelijks aan een individueel kind gevraagd of het voorgelezen wil worden (29% t.o.v. 23%). Deze verschillen waren niet aanwezig bij dagopvanglocaties (niet in grafiek).

Bij de peuteropvang met een voorlees-/mediaplan wordt significant vaker dagelijks voorgelezen als vast programma-onderdeel (69%) dan bij de peuteropvang zonder voorleesplan (56%). Daarnaast wordt er in de peuteropvang met voorlees-/mediaplan ook vaker dagelijks spontaan voorgelezen buiten het vaste programma (31% t.o.v. 25%), voorgelezen aan een klein groepje kinderen (37% t.o.v. 27%) en worden er vaker dagelijks kinderen uitgenodigd om zelf een boekje te lezen of bekijken (52% t.o.v. 48%). In de dagopvang met een voorlees-/mediaplan wordt er ook significant vaker dagelijks voorgelezen als vast programma-onderdeel (51%) dan bij de dagopvang zonder voorleesplan (43%) (niet in grafiek).

Pedagogisch medewerkers van peuteropvang- of dagopvanglocaties met voorlees-/mediaplan geven vaker aan ouders soms of vaak te stimuleren om naar de (school)bibliotheek of boekhandel te gaan (54% voor de dagopvang en 81% voor de peuteropvang), dan op locaties waar geen voorlees-/mediaplan aanwezig is (45% en 76%). Op de peuteropvanglocatie vertellen pedagogisch medewerkers ouders ook vaker over digitale prentenboeken/kinderboekenapps als er een voorlees-/mediaplan aanwezig is (47% soms/vaak t.o.v. 40%). Daarnaast wordt er in de peuteropvanglocaties met voorlees-/mediaplan ook vaker dagelijks spontaan voorgelezen buiten het vaste programma (31% soms/vaak t.o.v. 25%) of aan een klein groepje kinderen (37% soms/vaak t.o.v. 27%) en worden er vaker dagelijks kinderen uitgenodigd om zelf een boekje te lezen of bekijken (52% soms/vaak t.o.v. 48%). Deze laatste drie verschillen zijn bij de dagopvanglocatie niet significant (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023').

Wanneer leesbevordering minimaal een paar keer per jaar aan de orde komt in het teamoverleg wordt er op de dagopvang- en peuteropvanglocaties vaker gewerkt met digitale prentenboeken (31% op dagopvanglocaties, 49% op peuteropvanglocaties) en vragen gesteld over digitale prentenboeken (40% op dagopvanglocaties, 54% op peuteropvanglocaties). Daarnaast worden ouders vaker verteld over digitale prentenboeken/kinderboekenapps (21% op dagopvanglocaties, 47% op peuteropvanglocaties), dan op locaties waar dit nooit aan de orde komt (24%, 35% en 16% op dagopvanglocaties, 39%, 43% 37% op peuteropvanglocaties) (zie volledige 'Landelijke analyse Monitor BoekStart 2022-2023')

Aanbevelingen bij de landelijke analyse Monitor BoekStart | meting 2022

Auteur: SPN kernteam 0-12

De [Monitor BoekStart](#), die vanuit de Bibliotheek wordt afgenomen in de kinderopvang, meet het voorleesklimaat in peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Op basis van de landelijke analyse van de Monitor BoekStart zijn door het landelijke kernteam 0-12 (BoekStart) aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot de Bibliotheek en met betrekking tot de kinderopvang.

De deelname aan de Monitor BoekStart in de kinderopvang is weer toegenomen, zo blijkt uit de landelijke analyse. Aan de meting over 2022 hebben 1018 locaties meegedaan (in 2021 waren dat 974 locaties). Dat is goed nieuws, want met de uitkomsten kunnen we er samen voor zorgen dat de kwaliteit van de aanpak in de kinderopvang verbetert.

Het percentage voorleescoördinatoren is sinds 2020 laag in vergelijking met eerdere meetjaren. Bij de pedagogisch medewerkers is weinig groei te zien in activiteiten met betrekking tot de leesbevordering, met name voor wat betreft activiteiten met kleine groepjes of het individuele kind. Daarom valt op deze punten nog de nodige winst te behalen, bij de aanbevelingen hieronder gaan we hier nader op in.

Aanbevelingen met betrekking tot de Bibliotheek:

1. Zet in op laagtaalvaardige ouders

Pedagogisch medewerkers weten in 2022 minder vaak hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen herkennen (67%) en hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen ondersteunen bij het voorlezen thuis (34%) dan in 2021 (70% en 42%). Bij het merendeel van de instellingen zijn geen afspraken gemaakt met betrekking tot de omgang met laagtaalvaardige ouders.

Ga met de kinderopvang in gesprek over de aanpak aangaande het herkennen en ondersteunen van laagtaalvaardige ouders en maak hierover concrete afspraken. Zet samen in op het enthousiasmeren en werven van ouders voor de programma's en activiteiten die inzetten op het stimuleren van de (taal)vaardigheden van ouders en kinderen. Bespreek hoe je samen laagtaalvaardige ouders kan ondersteunen bij het voorlezen en verrijken van de taalomgeving thuis. Maak afspraken over de wijze van gespreksvoering met ouders, het ophalen van hun (latente) behoeften en de warme doorverwijzing naar passend aanbod. Maak gebruik van de beschikbare tools zoals de [methodiek KLASSE](#), de [informatie over Gezinsaanpak op BNetwerk](#) en de module [Ontvangst laagtaalvaardige ouders](#) (BoekStart Handleiding Training deel 4). [Hier](#) vind je nog meer documenten die je op weg kunnen helpen.

2. Maak gebruik van digitale prentenboeken

In 2022 werken pedagogisch medewerkers minder dan een keer per week met digitale prentenboeken (13%) dan in 2021 (15%) en ze stellen tijdens het gebruik minder vaak vragen over de digitale prentenboeken (20% vaak of altijd t.o.v. 22% in 2021). Volg via de Bibliotheekcampus de training [Werken met digitale prentenboeken in de kinderopvang](#). Tijdens de train-de-trainer leer je hoe je een goede training op maat aan pedagogisch medewerkers kan geven over werken met digitale prentenboeken op de groep. Bovendien leer je hoe de Bibliotheek de kinderopvangorganisatie kan ondersteunen om het werken met digitale prentenboeken te implementeren in het beleid van de organisatie. Maak verder als Bibliotheek gebruik van de [Intensieve stimuleringsregeling Werken met digitale prentenboeken op de groep](#).

3. Investeer in opleiding en expertise

Voorlezen is, zowel bij dagopvang- als peuteropvanglocaties, vaker een vast programmaonderdeel op de groep als er een voorleescoördinator aanwezig is of als ten minste de helft van de pedagogisch medewerkers is getraind in interactief voorlezen. We zien echter een terugloop in het aantal getrainde medewerkers. Investeer daarom in opleiding en expertise van pedagogisch medewerkers om zo het voorleesbeleid en de kwaliteit van het voorlezen te verbeteren. Blijft het aantal aanmeldingen voor een fysieke trainingsbijeenkomst achter, denk dan voor een hoger bereik ook eens aan een online trainingssessie.

Uit de Monitor blijkt dat bijna alle bibliotheken in 2022 trainingen aanbieden voor voorleescoördinatoren (93%). De hoeveelheid activiteiten die de Bibliotheek organiseert voor kinderopvanginstellingen is voor 2021 en 2022 vrijwel gelijk gebleven maar op slechts een kwart van de scholen wordt via de Bibliotheek een training Werken met digitale prentenboeken aangeboden op de groep. De Monitor laat ook zien dat het aantal locaties waar minder dan de helft of geen enkele medewerker getraind is in het interactief voorlezen in 2022 ongeveer hetzelfde is gebleven (46%). Daarbij zien we dat het aantal locaties waar alle pedagogisch medewerkers getraind zijn in interactief voorlezen 21% is (was 19%). Zet daarom blijvend in op een actief en minder vrijblijvend scholingsbeleid. Zorg ervoor dat pedagogisch medewerkers getraind worden en zich kunnen verdiepen in interactief voorlezen en taalstimulering. Maak concrete afspraken hierover met de kinderopvang en leg deze expliciet vast in het voorleesplan. Een training van één ochtend kan al een wereld van verschil maken.

Van de deelnemende locaties heeft 85% een voorleescoördinator. Dit percentage is sinds 2020 nog altijd laag in vergelijking met eerdere meetjaren. In 2022 beschikt 62% van de locaties over een voorleesplan. Dit is vergelijkbaar met 2021 (63%). Voor een professionele kwaliteit is het van groot belang dat alle partners de juiste expertise ontwikkelen. Zet daarom in op een bevordering van de [diverse trainingen](#). Maak gebruik van de [BoekStartPro Toolkit Expertise](#) met trainingsmaterialen en zorg op elke locatie voor een voorleesplan op basis van de eigen monitorrapportage.

4. Meer activiteiten in kleine groepjes/met individuele kind

Het percentage pedagogisch medewerkers dat minimaal een paar keer per week voorleest aan een klein groepje kinderen (2021: 77%, 2022: 73%) of aan individuele kinderen (2021: 64%, 2022: 59%) is significant afgenomen. Kinderen worden ook minder vaak uitgenodigd om zelf een boekje te lezen of bekijken (83%) dan in 2021 (85%). In vergelijking met 2021 lezen pedagogisch medewerkers in 2022 ook minder vaak minstens een paar keer per week spontaan voor buiten het vaste programma. Verder praten pedagogisch medewerkers in 2022 minder vaak voor of na het voorlezen met de kinderen over het boek (64% vaak of altijd t.o.v. 68% in 2021) en organiseren ze minder vaak activiteiten naar aanleiding van het voorgelezen boek (25% vaak of altijd t.o.v. 32% in 2021).

Al deze activiteiten komen aan de orde in de training Interactief voorlezen voor pedagogisch medewerkers. Dus ook hier geldt: zet in op een inhaalslag van de [diverse trainingen](#). Maak gebruik van de [BoekStartPro Toolkit Expertise](#) met trainingsmaterialen. Het organiseren van online trainingen voor pedagogisch medewerkers is ook een mogelijkheid, vooral als deelname aan fysieke bijeenkomst achterblijft.

5. Doe je voordeel met de uitkomsten van de monitoranalyse

Ga in gesprek met de kinderopvang over de uitkomsten van de monitoranalyse. Gebruik de resultaten om speerpunten en concrete doelen te formuleren voor het komende jaar en leg deze vast in het voorleesplan. De uitkomsten van de landelijke analyse en ook die van de Bibliotheek zelf lenen zich daarnaast ook goed om met het bibliotheekmanagement te

bespreken en beleidsmatige zaken aan de orde te stellen. Maak hierbij gebruik van de informatie, tips en tools op [BoekStartPro](#).

Wanneer je als Bibliotheek en kinderopvang samenwerkt, is het van belang om samen bewust te bepalen aan welke doelen je gaat werken en daarna wil je weten of je op de goede weg bent. De Monitor is onmisbaar om die doelen te formuleren en om vast te stellen in hoeverre ze worden bereikt. Gebruik de [Leescirkelrapportage BoekStart](#) (gebaseerd op de leescirkel van Aidan Chambers) als kapstok om concrete en realistische doelen op te stellen. Met BoekStart in de kinderopvang bouw je samen aan een sterke voorleescultuur. Daarvoor moeten in ieder geval de volgende drie punten op orde zijn: Selecteren, Lezen en Reageren. Formuleer bij elk onderdeel van de Leescirkel één SMART-doel voor het komende jaar. Bekijk ook het webinar en de PPT Masterclass analyse monitorgegevens BoekStart in de kinderopvang (zie [BoekStartPro Toolkit Monitor](#)), waarin Kees Broekhof van Sardes waardevolle tips deelt.

6. Voorkom een uitdovingseffect

Na twee jaar zien we een uitdovingseffect ontstaan. Dit kun je voorkomen door in te zetten op een duurzame samenwerking en dus op een duurzame meerjarenaanpak. Maak hiervoor gebruik van het exploitatiemodel en maak vooraf de kosten in jaar 1, jaar 2 en jaar 3 inzichtelijk. Zorg dat de taken, rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen voor iedereen duidelijk zijn. Hiermee zorg je voor draagvlak en commitment.

Aanbevelingen met betrekking tot de kinderopvang

1. Zet in op laagtaalvaardige ouders

Pedagogisch medewerkers weten in 2022 minder vaak hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen herkennen (67%) en hoe ze laagtaalvaardige ouders kunnen ondersteunen bij het voorlezen thuis (34%) dan in 2021 (70% en 42%). Bij het merendeel van de instellingen zijn geen afspraken gemaakt met betrekking tot de omgang met laagtaalvaardige ouders.

Ga met de Bibliotheek in gesprek over de aanpak aangaande het benaderen van laagtaalvaardige ouders en maak hierover concrete afspraken. Zet samen in op het enthousiasmeren en werven van ouders voor de programma's en activiteiten die inzetten op het stimuleren van de (taal)vaardigheden van ouders en kinderen. Bespreek hoe je samen laagtaalvaardige ouders kan ondersteunen bij het voorlezen en verrijken van de taalomgeving thuis. Maak afspraken over de wijze van gespreksvoering met ouders, het ophalen van hun (latente) behoeften en de warme doorverwijzing naar passend aanbod. Maak gebruik van de beschikbare tools zoals de [methodiek KLASSE](#). Op [boekstartpro.nl](#) en vind je nog meer documenten die je op weg kunnen helpen.

2. Maak gebruik van digitale prentenboeken

In 2022 werken pedagogisch medewerkers minder vaak een keer per week met digitale prentenboeken (13%) dan in 2021 (15%) en ze stellen tijdens het gebruik minder vaak vragen over de digitale prentenboeken (20% vaak of altijd t.o.v. 22% in 2021). Informeer bij de Bibliotheek naar de training Werken met digitale prentenboeken op de groep. Pedagogisch medewerkers leren over de praktische toepasbaarheid van het werken met digitale prentenboeken en hoe het werken met digitale prentenboeken te implementeren in het beleid van je kinderopvangorganisatie. Investeer ook in kwaliteit. Het is belangrijk om als kinderopvang de waarde van het investeren in te zien, bijvoorbeeld in een abonnement op de digitale prentenboeken van Bereslim. Kwaliteit en dienstverlening hebben een prijs. Een goede (digitale) collectie is belangrijk: vraag de Bibliotheek om advies, die denkt graag mee. Denk er ook aan om kosten voor aanschaf of vernieuwen van de collectie boekjes en een jaarlijks abonnement op Bereslim in de begroting op te nemen. Bereslim heeft een gereduceerde abonnementsprijs speciaal voor de kinderopvang: [Kinderopvangpakket basis](#).

3. Investeer in opleiding en expertise

Investeer in kwaliteit en zet in op een actief en gedegen scholingsbeleid. Zorg ervoor dat alle pedagogisch medewerkers getraind worden in interactief voorlezen en taalstimulering. Informeer naar deskundigheidbevordering bij de Bibliotheek.

Leid voor elke locatie een voorleescoördinator op en zorg ervoor dat er een voorleesplan wordt gemaakt. Maak concrete afspraken hierover met de Bibliotheek en leg ook deze afspraken expliciet vast in het voorleesplan.

4. Meer activiteiten in kleine groepjes/met individuele kind

Het percentage pedagogisch medewerkers dat minimaal een paar keer per week voorleest aan een klein groepje kinderen (2021: 77%, 2022: 73%) of aan individuele kinderen (2021: 64%, 2022: 59%) is significant afgenomen. Kinderen worden ook minder vaak uitgenodigd om zelf een boekje te lezen of bekijken (83%) dan in 2021 (85%). In vergelijking met 2021 lezen pedagogisch medewerkers in 2022 ook minder vaak minstens een paar keer per week spontaan voor buiten het vaste programma. Verder praten pedagogisch medewerkers in 2022 minder vaak voor of na het voorlezen met de kinderen over het boek (64% vaak of altijd t.o.v. 68% in 2021) en organiseren ze minder vaak activiteiten naar aanleiding van het voorgelezen boek (25% vaak of altijd t.o.v. 32% in 2021).

Al deze activiteiten komen aan de orde in de training Interactief voorlezen voor pedagogisch medewerkers. Dus ook hier geldt: investeer in kwaliteit en zet in op een actief en gedegen scholingsbeleid. Zet daarbij in op een inhaalslag en zorg ervoor dat pedagogisch medewerkers getraind worden en zich kunnen verdiepen in interactief voorlezen en taalstimulering. Informeer naar deskundigheidbevordering bij de Bibliotheek; wellicht behoort het organiseren van online trainingen voor pedagogisch medewerkers ook tot een mogelijkheid, vooral als deelname aan fysieke bijeenkomst achterblijft. Leid voor elke locatie een voorleescoördinator op en zorg ervoor dat er een voorleesplan wordt gemaakt. Maak concrete afspraken hierover met de Bibliotheek en leg ook deze expliciet vast in het voorleesplan.

5. Doe je voordeel met de resultaten van de monitoranalyse

Wanneer je als kinderopvang en Bibliotheek samenwerkt, is het van belang om samen bewust te kiezen aan welke doelen je gaat werken en daarna wil je weten of je op de goede weg bent. De Monitor is een onmisbaar instrument om die doelen te formuleren en om vast te stellen in hoeverre ze worden bereikt. De uitkomsten van de Monitor brengen de voorleesomgeving en het gedrag van de pedagogisch medewerker rond leesbevordering in beeld. Daarnaast levert de Monitor informatie over beleid en organisatie in de kinderopvangorganisatie rond leesbevordering.

Stimuleer daarom pedagogisch medewerkers en voorleescoördinatoren om deel te nemen aan de monitor. Maak tijd voor afstemming met de Bibliotheek over de uitkomsten van de monitoranalyse. Gebruik de resultaten om samen speerpunten en concrete en realistische doelen te formuleren voor het komende jaar en leg deze vast in het voorleesplan.

In [dit filmpje](#) vertellen Bibliotheek en kinderopvang over hun samenwerking en de meerwaarde van de Monitor.

www.boekstartpro.nl